

10. Ярошинська О. Середовищний підхід в професійній освіті: теоретичні засади та перспективи впровадження. Проблеми підготовки сучасного вчителя. 2011. № 4. Ч. 1. 104–109 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-184>

CHATGPT: СУЧАСНИЙ ВИКЛИК У ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ УКРАЇНИ

Сосіна К. В.

*студентка другого року навчання ОР «Бакалавр» ОП «Право»
кафедри фундаментальних і галузевих юридичних наук
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Полтавська область, Україна*

У минулому році штучний інтелект став поширюватися серед інтернет-користувачів, у тому числі і серед учасників навчального процесу.

Придільється більше уваги саме до віртуального боту ChatGPT, який через вже наявної інформації має змогу згенерувати відповідь залежно від запиту особи. Технології нашого століття стали потенційною перешкодою для академічної доброчесності, адже все більше і більше студентів почали видавати роботи, які створив сам штучний інтелект, за свої, тим самим зменшуючи продуктивність та ефективність навчання.

Тобто, такий легкий спосіб: зловживання штучним інтелектом, є руйнівною силою для освіченості людей, що у подальшому, може спричинити взагалі деградацію населення.

Проте такий висновок є досить критичним та можливим у тому випадку, якщо влада не робить необхідних заходів для інформування важливості висловлювання, перш за все, власної думки.

Звісно, останній фактор – малоймовірний, адже, на сьогоднішній день, законодавство України не стоїть на місці та постійно розвивається, проте і є деякі нюанси, які будуть пізніше розглянуті.

Як відомо, у листопаді 2022 році компанія OpenAi створила чат-бот ChatGPT, тим самим і зробила величезний крок до розвитку усього людства [1].

Ця програма не пройшла й повз молоді, яка спочатку користувалась цим винаходом у розважальному характері, а згодом – у освітньому. Звісно, можна виділити деякі переваги щодо цієї програми: наприклад, за допомогою неї можна знайти необхідні джерела для певної теми, перевірити текст на наявність граматичних або орфографічних помилок.

Слід зазначити, що у такому випадку чат-бот не може слугувати як основний спосіб написання наукових праць, адже головна мета останнього – це викладання своїх думок, які містять новизну.

До 2023 року, на той час чинне законодавство чітко не передбачало контент, який згенерований штучним інтелектом, як порушення академічної доброчесності.

Проте за допомогою ЗУ «Про освіту», можна було визначити таку працю як академічний плагіат, тим самим звертаючись до статті 42, де зазначено, що академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [2].

Поняття плагіату було більш правильним з правової точки для визначення праць штучного інтелекту, адже, наприклад, чат-бот ChatGPT не створює щось нове, а навпаки, генерує відповідь на запит з старої інформації, порушуючи авторське право інших авторів.

Що стосується правового регулювання з приводу згенерованих ШІ робіт на сьогоднішній момент, то Закон України «Про авторське право і суміжні права» чітко є стаття про відповідний вид твору – неоригінальний об'єкт, згенерований ШІ, з правом особливого роду, тобто у своєму роду не має прецедентів [3].

Проте в таких праць є особливості: роботи повинні бути створені без участі фізичної особи.

Відповідно, це положення не зовсім підходить у нашому випадку.

Тому, аналізуємо іншим шляхом. У цьому ж Законі прописано, що автор є фізичною особою, яка за допомогою свого творчого потенціалу, має змогу створити власний інтелектуальний об'єкт. Чат-бот не може бути ним і, навіть співавтором, адже, по факту, це штучна програма, яка керується лише здобутками інших творців.

Виходячи із цього, ChatGPT лише є інструментом для виконання певного запиту.

Проблемою на сьогоднішній день є наступне: хто понесе відповідальність за порушення авторських прав у отриману від ШІ тексті? Адже національний законодавець чітко не вказує.

Якщо звернути увагу на Резолюцію 2015/2103 Європейського парламенту від 16 лютого 2017 р., то можна знайти інформацію про те,

що відповідальним за отриману від ШІ роботу, що не вказує на використанні джерела, тим самим порушує честь та гідність інших наукових праць, може бути так званий «human agent», тобто це власник, оператор або сам ж користувач програми ШІ [4]. У нашому випадку, остання особа цілком підходить, якщо взяти до прикладу студента, який пішов легшим шляхом, копіювавши такий текст та видавши його за свою роботу.

Тобто, фактично користувач ChatGPT має нести повну відповідальність за такий твір, який був згенерований системою.

Проте у будь-якому разі в законодавстві України потрібні зміни, які передбачають окремий розділ про ті роботи, які створені штучним інтелектом, але за підтримкою фізичних осіб.

Переходячи до висновку, можна зазначити, що по суті чат-бот ChatGPT є досить корисною програмою, якщо використовувати в правильних цілях. У іншому випадку, зловживання системою, наприклад, повністю скопіювати згенерований текст, помістити у свою наукову працю без будь-яких зазначень, є негативним явищем у сфері академічної доброчесності. З приводу цього, чинне національне законодавство не відводить певну статтю про такий вид робіт, лише у ЗУ «Про авторське право і суміжні права» йдеться мова про текст, який був згенерований ШІ без впливу фізичних осіб.

Проте можна позначити праці, які ми розглянули, як вид академічного плагіату, адже, по факту, такий твір не надає список використаних джерел, тим самим порушуючи права тих авторів, чії праці були використані.

Із цього виходить, якщо фізична особа таким чином користується таким текстом у нечесних цілях, то вона ж понесе за це покарання.

Звісно, суспільство не стоїть на місці і має залізні надії з приводу зміни законів на позитивний бік, які, у першу чергу, можуть полегшити наше життя. ChatGPT є лише вершиною айсбергу і, якщо на початковому етапі ми не зможемо вистояти межі між добросовісним використанням та зловживання таких систем, у майбутньому ця проблема буде майже не вирішеною.

Список посилань

1. Інтернет-стаття «What is ChatGPT?». URL: <https://www.techtarget.com/whatis/definition/ChatGPT> (дата звернення 15.10.2023).

2. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII : станом на 2 лип. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 15.10.2023).

3. Закон України «Про авторське право і суміжні права» від 01.12.2022 р. № 2811-IX : станом на 15 квіт. 2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text> (дата звернення 15.10.2023).

4. Резолюція Європейського парламенту від 16.02.2017 № 2015/2103 (INL). URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+XML+V0//EN> (дата звернення 15.10.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-345-6-185>

ВПРОВАДЖЕННЯ ДОБРОЧЕСНОГО ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ІНЖЕНЕРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Столярчук В. В.

*спеціаліст, аспірант (PhD), дослідник, інженер випробувач РКТ
Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара,
ДП «Конструкторське бюро «Південне» імені М. К. Янгеля»
м. Дніпро, Україна*

Система штучного інтелекту (ШІ) – це машинна система, яка розроблена для роботи з різним рівнем автономності та яка може, для явних або прихованих цілей, генерувати результати, такі як прогнози, рекомендації або рішення, що впливають на фізичне або віртуальне середовище. Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [1].

Сформулювати концепцію впровадження проблемно-орієнтованого навчання з використанням ШІ у викладанні інженерних спеціальностей з дотриманням норм доброчесності. Запропонований підхід є більш сприятливим для розуміння здобувачами інженерних спеціальностей,